

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 364/2020-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. júla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou LÖWY & LÖWY s. r. o., Slowackého 56, Bratislava, v mene ktorej konajú advokáti a konatelia JUDr. Alexandra Löwy, PhD., LL.M., a JUDr. Jakub Löwy, PhD., LL.M., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 40/2019 z 31. januára 2020 v časti výroku o náhrade trov konania a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 40/2019 z 31. januára 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) v časti výroku o náhrade trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 11 C 14/2006 sa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), ako právny nástupca pôvodnej žalobkyne [REDAKOVANÉ] podanou žalobou domáhal proti sťažovateľom určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 11 C 14/2006 z 1. marca 2018 žalobu žalobcu zamietol.

3. Proti rozsudku okresného súdu podal žalobca odvolanie, pričom podaním z 13. novembra 2019 vzal žalobu v celom rozsahu späť a žiadal konanie zastaviť. Krajský súd napadnutým uznesením pripustil späťvzatie žaloby, rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C 14/2006 z 1. marca 2018 zrušil, konanie zastavil a stranám nárok na náhradu trov konania nepriznal.

4. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti podrobne opisujú skutkový stav veci a priebeh konania a uvádzajú, že jediným dôvodom späťvzatia žaloby žalobcom bola vedomosť o jeho neúspechu v konaní. Sťažovatelia poukazujú na odôvodnenie uznesenia krajského

súdu, ktorý nepriznanie náhrady trov konania odôvodnil aplikáciou § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), pričom napadnuté uznesenie považujú za arbitrárne a neudržateľné. Konkrétne uvádzajú, že *„súd dostatočne neodôvodnil aplikáciu ustanovenia § 257 Civilného sporového poriadku tak, že jeho rozhodnutie sa tým stalo arbitrárnym, svojvoľným a nepreskúmateľným, a to aj vychádzajúc zo skutkových okolností prejednávanej veci. Pri hodnotení aplikácie ustanovenia § 257 CSP nezohľadnil aj postavenie žalobcu v prejednávanej veci (pričom on sám osobitými majetkovými, sociálnymi alebo inými aspektmi svoje postavenie neodôvodňoval), ale len účelovo vyhodnotil, že sťažovatelia sú vlastníkami nehnuteľnosti v lukratívnej časti Bratislavy.“*

5. Ďalej sťažovatelia zdôrazňujú, že v predmetnom konaní im bola v roku 2013 uložená povinnosť nahradiť pôvodnej žalobkyni trovy konania v sume 8 065,30 €. Podľa názoru sťažovateľov žalobca bezúspešne zotrval na podanej žalobe a účelovo procesnými úkonmi predlžoval konanie, pričom len zavinením žalobcu *„vznikli v konaní trovy a náklady, ktoré museli žalovaní znášať, pričom za účelné bránenie práva, keď žalobca bránil svoje práva celkom zjavne bezdôvodne až šikanózne, majú byť sťažovatelia sankcionovaní tým, že im súd neprizná nárok na náhradu trov konania“*.

6. Sťažovatelia s poukazom na zásadu procesnej zodpovednosti za zastavenie konania vyjadrujú presvedčenie, že v danom prípade žalobca aj napriek právnemu zastúpeniu v konaní *„chybne bránil svojej práva“*, a preto vzal následne žalobu späť. Krajskému súdu vytýkajú, že nebral do úvahy, z akého dôvodu žalobca pokračoval v uplatňovaní nároku, aj keď bol riadne zapísaný ako vlastník spornej nehnuteľnosti na liste vlastníctva, a neskúmal ani jeho postoj a správanie v konaní. Súčasne sťažovatelia poukazujú na majetkové pomery žalobcu a svojvoľný záver krajského súdu, podľa ktorého by uloženie povinnosti nahradiť trovy konania predstavovalo pre žalobcu neprimeranú záťaž, hoci žalobca v konaní na svoje nepriaznivé sociálne a majetkové pomery ani nepoukazoval.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 40/2019-731 v časti výroku o trovách konania porušené bolo.

Ústavný súd SR uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 40/2019-731 v časti výroku o trovách konania zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Sťažovateľom sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia.“

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11.1 Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

12.1 Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Posúdenie ústavným súdom

16. Predmetom ústavnej sťažnosti je sťažovateľmi namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým krajský súd nepriznal žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov konania. Nepriznaním náhrady trov konania došlo podľa sťažovateľov k zásahu do ich označených práv tým, že krajský súd bez riadneho odôvodnenia aplikoval pri rozhodovaní o náhrade trov konania § 257 CSP, čím je jeho rozhodnutie arbitrárne a právne neudržateľné.

17. Nedostatočné odôvodnenie, rovnako aj arbitrárnosť akéhokoľvek rozhodnutia majú za následok, že nie je možné spoľahlivo zistiť, na základe čoho orgán predmetné rozhodnutie vydal, na základe akých skutkových zistení a právnych záverov postupoval, a preto nie je možné spoľahlivo preskúmať toto rozhodnutie. Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces.

18. Porušenie práva na spravodlivý súdny proces (resp. práva na súdnu ochranu) je zákonným dôvodom na podanie dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pričom ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podali sťažovatelia 16. apríla 2020 v celom rozsahu (teda aj proti ústavnou sťažnosťou napadnutému výroku o náhrade trov konania ako závislému výroku) dovolanie, ktoré sťažovatelia odôvodňujú § 420 písm. f) CSP.

19. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany práv a slobôd pred ústavným súdom iba v prípade, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. To znamená, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“)

a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

20. Ústavný súd stabilne zastáva názor, že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti na ústavnom súde je ústavná sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní (podobne I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, III. ÚS 124/2017). Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov totiž neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010)

21. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť mu bola predložená predčasne, keďže námietkami sťažovateľov uvedenými v ústavnej sťažnosti, ktoré sa týkajú porušenia ich základného práva na súdnu ochranu (a práva na spravodlivé súdne konanie) zo strany krajského súdu, sa aj v časti výroku o náhrade trov konania ako výroku závislého od rozhodnutia vo veci samej vysporiada najvyšší súd v rozsahu svojho preskúmavacieho oprávnenia ako dovolacieho súdu. Po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by totiž došlo k vzniku ústavne neakceptovateľného stavu, keď by v zásade o rovnakej veci rozhodovali paralelne viaceré orgány súdneho typu – najvyšší súd a ústavný súd (porovnaj m. m. II. ÚS 1/08, II. ÚS 393/2014, III. ÚS 632/2014, IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 420/2011). Išlo by o taký stav, ktorý je v právnom štáte neaprobateľný, pretože by mohol viesť k rozdielnym rozhodnutiam v rovnakej veci, čo by malo negatívne (a len ťažko odstrániteľné) dôsledky na právnu istotu, ktorá tvorí integrálnu súčasť princípov právneho štátu (III. ÚS 35/2019, III. ÚS 480/2017).

22. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd podanou ústavnou sťažnosťou meritórne nezaoberal, keďže dospel k záveru o jej neprípustnosti, preto ju v zmysle zásady *ratione temporis* odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Nad rámec uvedeného ústavný súd odkazuje na závery prijaté v jeho uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom sa problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku zaoberal, dospejúc okrem iného k záveru, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno podľa § 420 CSP považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

24. V závere ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že sťažovatelia k ústavnej sťažnosti nepriložili kópiu napadnutého uznesenia krajského súdu, čím ich ústavná sťažnosť nespĺňa všetky náležitosti vyžadované § 123 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Avšak vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku ústavný súd sťažovateľov na odstránenie uvedeného nedostatku (§ 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nevyzýval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu